

Владислав Петковић Dis
Међу својима

У туђини, у Француској, где се ратне 1916. године нашао после повлачења српске војске преко Албаније и Крфа, Владислав Петковић Dis испевао је песму *Међу својима*. Далеко од породице, песник је несрећан и испуњен црним слутњама над својом неизвесном судбином, али и судбином своје породице.

У мом срцу поноћ. У њој каткад тиња
Мис'о да још живиш, мој пределе млади.
Моја лепа звезда, мајка и робиња,
Боже! Шта ли данас у Србији ради?

Код вас је пролеће. Дошле су вам ласте.
Оживеле воде, ђурђевак и руже.
И мирише земља која стално расте
На гроб и тишину, мој далеки друже.

Једно твоје вече. Идеш кући споро
Улицама страха, и душа ти јеца.
Твоје гладне очи, моја дивна зоро,
Храни љубав мајке: „Нека живе деца.”

Улазиш у собу. Сузе те већ гуше.
А два наша цвета из четири рата
У твоје крилу, образе ти суше:
„Мама, зашто плачеш? Је л' писао тата?”

У велике патње невино питање
Дуби дубљу рану: плач ти тресе груди...
Напољу је видно, као пред свитање.
Кô да ће се дићи гробови и људи.

Скупила си сузе у косе детиње.
Све вас гледам сада крај гозбе сироте.
Лице ти се ведри: то душа светиње
Љуби твоје чело, мој сјајни животе.

46

ђурђевак – биљка из породице љиљана с белим звончастим, мирисним цветовима. Бере се уочи пролећног празника Ђурђевдана. Од њега се праве венци који се каче о врата или кровове кућа, што симболизује напредак у некој породици

тињати – горети слабо, без пламена, слабо светлети

јецати – испрекидано, пригушено плакати

ЛИТЕРАРНИ КУТАК

- ◆ Слушати поезију, значи уживати у мелодији, тону и звуку гласа доброг интерпретатора. Зато прво саслушај како песму казује драмски уметник или твој/а наставник/ица српског језика. Потом прочитај песму полугласно, с паузама. Застани пред стихом или строфом која те је посебно испунила. Исажи то осећање. Објасни зашто те је оно понело.
- ◆ Већ у првом стиху прве строфе издваја се једна кључна реч. Која је то реч?
- ◆ Покушај да откријеш осећања лирског субјекта која се слојевито развијају.
- ◆ Којом *стилском фигуром* је песник дочарао своје осећање туге и бола? Запиши у школску свеску примере за ту *фигуру*. Зашто је том *стилском фигуром* најбоље дочаран мисаони свет песме?
- ◆ Како се лирски субјект осећа у туђини? Кога се обраћа кроз читаву песму? Шта га мучи? Због кога страхује? На који начин сједињује свој бол и своју чежњу?
- ◆ У стиху – *Код вас је пролеће* – елегично осећање је посебно наглашено.
- ◆ Протумачи ту песничку слику. Шта је постигнуто контрастом *овде* и *тамо*? у којој је још песничкој слици присутан контраст?
- ◆ Лирски субјект је отргнут од оних које воли. Какве су се мисли и какви страхови наслонили на његову напаћену душу? Како замишља своју жену? Зашто их све види *крај тозбе сиротице*? Шта претпоставља да деца питају своју мајку?
- ◆ Протумачи следеће стихове: *Скупила си сузе у косе децине*. Ко даје смисао животу једне мајке? За кога ће се она жртвовати? Наведи којим се речима лирски субјект обраћа својој жени. У шта она израста у његовим очима? Шта од ње очекује, шта јој поручује?
- ◆ Усредреди пажњу на композицију песме. Утврди који се стихови римују и како се таква рима назива. Из колико слогова се састоји већина стихова у овој песми? Како се зове такав стих? У којој си још песми из ове читанке, запазио/ла ту врсту стихова?
- ◆ Чему те је ова песма подучила? Шта мислиш, у чијем се окриљу човек осећа најсигурније, а у чијем крилу му је најтоплије?

Владислав Петковић Dis (1880–1917), песник, представник српске модерне. Рођен у Заблаћу. Надимак *Dis* смислио је скраћивањем свог имена на три средња слова које је потписивао латиницом. Попут многих избеглих Срба живео је једно време у Француској. У Првом светском рату прешао је Албанију 1915. године повлачећи се са српском војском на Крф. Утопио се у Јонском мору при повратку у Србију, када је немачка подморница торпедовала италијански брод на којем се Dis нашао. За живота је објавио две збирке песама: *Ушопљене душе* и *Ми чекамо цара*.

ЕЛЕГИЈА

Елегија (грч. *elegia* – тужна песма, тужбалица) – веома стара песничка врста, настала још у хеленској Грчкој. То је врста лирске ауторске поезије у којој се исказују сетна и тужна расположења, односно разне нијансе таквог расположења: чежња, сета, туга, бол, жалост, јадиковка за неким или нечим. Узроци таквим осећањима могу бити различити: смрт вољеног бића или пријатеља, туга због изгубљене љубави или непостигнуте среће, туга због промашеног живота, незадовољство животом, жалост због недаћа у којима се налази народ и слично. Елегија побуђује у читаоцу дубока осећања и наводи га на размишљање.

ПОЈАМ О ПОЈМУ

ДОМАЋИ ЗАДАТАК

- ☞ Научи песму *Међу својима* напамет.
- ☞ Напиши састав о својој породици. Наслов осмисли сам/а.